

ANKARA ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ

DERS NOTU FORMU

DERSİN ADI : Erişkin ekstremite travmaları ve Kompartman Sendromu

DERSİ VEREN ÖĞRETİM ÜYESİ : Prof. Dr. Onur POLAT

DÖNEM : IV

DERSİN VERİLDİĞİ KLİNİK STAJ : Acil Tıp Anabilim Dalı

KLİNİK STAJLAR İÇİN;

DERSİN AÜTF ÇEKİRDEK EĞİTİM PROGRAMINDAKİ ÖĞRENME DÜZEYİ:

T ■ TT □ Ön tanı □ A ■ İ □ K ■

DERS İÇİN BİLİNMESİ GEREKEN ÖN BİLGİLER

1. Propedötik bilgiler.
2. Ekstremitte
3. Travma

ÖĞRENME KAZANIMLARI

1. Erişkin ekstremite travmalarının neler olduğunu bilir
2. Erişkin ekstremite travmalarına acil yaklaşımı bilir ve uygular

DERSİN İÇERİĞİ

- Epifiz Kırıkları
- Torus Kırıkları
- Dadı Dirseği
- Proksimal Radius Kırıkları
- Femur Başı Epifiz Kayması
- Kas İskelet Sistemi Acilleri :
 - Kırıklar (Özellikle Açık Kırıklar)
 - Çıkıklar
 - Nörolojik Defisit
 - Vasküler Defisit
 - Kompartman Sendromu
 - Rabdomyolizis

DERS NOTU

EPİFİZ KIRIKLARI

Tillaux Kırığı

- 20 'li yaşlar civarı
- Eksternal rotasyonel kuvvet
- Anterior tibiofibuler bağ
- Distal tibial epifiz izole lateral bölge kırık
- Salter Harris tip III

Tanım: Mortis içinde talusun dış rotasyonu devam ettikçe anterior tibiofibuler bağ gerilir ve fibula kırılmazsa bu bağ yırtılır. Bazı olgularda tibia önünden veya fibuladan küçük bir parça kopar. Tibianın önünden kopma kırığı olmasına Tillaux kırığı denir.

- **Çocuklarda mutlaka karşılaştırmalı film ve her zaman iki yönlü film**
- **Bir proksimal ve bir distal eklem/kemikte kırık olasılığı unutulmamalı**

Sıklıkla el dorsofleksiyonda volare düşme

Radius distal metafizinde bir korteksin kırılarak (katlanma), ancak diğer korteksin sağlam kaldığı kırıklara torus kırığı denir.

Tedavi Konservatif Tedavi

Dadı Dirseği (Pulled Elbow)

Tanım: Dirsek düz konumda (ekstansiyon) ve el sırtı yukarı bakacak konumdayken (pronasyon), elin aniden çekilmesi sonucu radius başının yarı çıkık (sublüksasyon) oluşturmasıyla karakterize duruma dadı dirseği denir.

Ayırıcı Tanı

- **Aynı mekanizma**
- **Aynı şikayetler**

Radius başı kırıkları

Proksimal Radius Kırıkları

- 9-12 yaş
- Açık el üzerine düşme
- Lokal ağrı
- Rotasyonda ağrı
- Adelosan, kilolu erkek, ani başlayan kalça ağrısı
- Aksama ve ayak dışı dönük basma
- Azalmış kalça fleksiyonu, 1-2 cm kısalık

Femur Başı Epifiz Kayması

- 8-13/100.000
- Erkek / Kız oranı 2.4
- Sol tarafta sık
- Olguların % 20-40' ında iki taraflı tutulum

Neden Kaynaklanır?

- Büyümenin en hızlı olduğu 10-16 yaş grubunda sıklıkla.
- Obezite sık görüldüğünden risk olarak kabul edilir.
- 10 yaş ve altında yada 16 yaş üstünde görülürse Hipotiroidi, büyüme hormonu bozuklukları, hipogonadizm saptanabilir.

Kas İskelet Sistemi Acilleri

- Kırıklar (özellikle açık kırıklar)
- Çıkıklar
- Nörolojik defisit
- Vasküler defisit
- Kompartman sendromu
- Rabdomiyolizis

Kırık nedir?

Kemiğin çeşitli zorlamalar sonucu anatomik bütünlüğünün bozulması, alttaki kemik hasarı ile oluşan yumuşak doku yaralanmasıdır.

Kırık Belirtileri

Genel Travma Belirtileri

- Ağrı
- Hassasiyet
- Ödem
- Hematom-Ekimoza
- Fonksiyon kaybı

Asıl Kırık Belirtileri

- Deformite
(kısalık, angulasyon, rotasyon, translasyon)
- Anormal hareket
- Krepitasyon
- Palpasyon bulguları

Açık Kırıklar

Kırık Hematomunun, dış ortamla temasına yol açan kırıklardır

Açık Kırık Tedavi Prensipleri

- Yıkama
- Debridman
- Parenteral antibiyotik
 - I. Kuşak sefalosporin
 - Aminoglukozid
 - Anaerob etkinlik
- Tetanoz

Çıkıklar

- Kemik, eklem anatomik bütünlüğünün bozulmasıdır.
- Eklem yüzeylerinin birbiri ile teması yoktur.
- Birlikte kırık olabilir.

Nörolojik Defisit

- Vertebra Medulla spinalis
- Omuz Aksiller sinir
- Humerus Radial sinir
- Med. Epikondil Ulnar sinir
- Radius başı Post. İnteross.
- Kalça çıkığı Siyatik sinir
- Fibula başı Peroneal sinir

Vasküler Defisit

- Periferik nabızlar (radial, ulnar, dorsalis pedis, tibialis posterior)
- Renk
- Isı
- Genişleyen hematoma
- Üfürüm
- Kapiller venöz doluş

Kompartman Sendromu

- Kapalı kırık (iç kanama)
- Dar alçı ve bandajlar
- Kırık traksiyonu
- Ekstremitede ezilmesi
- Yılan ısırığı
- İlaç enjeksiyonu

Kompartman Sendromu Bulguları

- Ağrı
- Paralizi
- Şişlik
- His kaybı
- Nabızların kaybı
- Ekstremitede solukluk, soğukluk, beyazlık

Dokuların İskemiye Dayanma Süresi

- Kas 4-6 saat
- Sinir 8 saat
- Yağ 13 saat
- Deri 24 saat
- Kemik 3 gün

Tedavi

- **Cerrahi**
- **Fasyotomi**

Suprakondiller Humerus Kırığı

Suprakondiller kırık

- İlk 10 yaş tüm ekstremiteler kırıklarının %30
- Mekanik : Ekstensör - Fleksör
- Dirsekte fleksiyonda Ağrı
- %7-15,5 sinir yaralanması
- Kırık parça posterolateral--- n. medianus / posteromedial---n. radialis
- Fleksör tip---n. ulnaris

Suprakondiller kırık

- %1 brakial arter yaralanması "Volkmann iskemik kontraktür"
- Mümkün olan ekstansiyonda atelleme

Monteque-Galleazi Kırıkları

- Monteque : Max. Pronasyonda el açık düşme
Prox. ulna kırık, Radius başı çıkık
- Galleazi : Max. Pronasyonda el açık düşme
Distal radius kırık, Distal ulna çıkık

SCIWORA

Spinal

Cord

Injury

Without

Radiographic

Abnormality

SCIWORA

Spinal Cord Injury Without Radiographic Abnormality Komplet/inkomplet SCI.

- 8 yaş altı çocuklar (çoğu 4 yaş altı)
- Motor veya yaya yaralanmaları
- Çocukta büyük baş, zayıf boyun kasları
- Spinal kolon elastikiyeti > Spinal kord
- Flex./distraksiyon
- Servikal/torakal/lomber
- Hemen veya geç başlayan nörolojik defisit (motor/duyu)
- Konservatif tedavi

Omurga İnstabilite

Fizyolojik yükler altında omurganın anatomik dizilimini sağlayarak omurilik ve sinir köklerini basıya uğramaktan koruyabilme ve yapısal değişikliklere bağlı deformite ya da ağrıyı önleyebilme yeteneğinin azalmasıdır.

Eve götürülecek mesajlar

- Ağrıyan ve hassasiyeti olan extr. **DİKKAT**
- Filmlerin nasıl çekilmesi gerektiğine **DİKKAT**
- Şüpheleniyorsanız atel yapmaya **DİKKAT**
- Nörovasküler yaralanmaya **DİKKAT**
- Kırıkla beraber çıkık **DİKKAT**
- Çıkıkla beraber kırık **DİKKAT**
- Kırıkta yumuşak dokuya **DİKKAT**

ÖNERİLEN KAYNAKLAR:

Basılı Kaynaklar:

1. Travma – ISBN: 975-6395-24-9

Elektronik Kaynaklar:

1. <http://accessemergencymedicine.mhmedical.com/>
2. <http://www.uptodate.com/contents/search/emergencymedicine>

Diğer Kaynaklar:

Dersle ilgili kısa sınav soruları ve/veya doğru-yanlış soruları

1. Tibiannın önünden kopma kırığı olmasına Tillaux kırığıdır.
(Doğru / Yanlış)
2. Radius distal metafizinde bir korteksin kırılarak (katlanma), ancak diğer korteksin sağlam kaldığı kırıklara dadı dirseği kırığı denir.
(Doğru / Yanlış)
3. Femur başı eğifiz kaymalarının %20-40 ında iki taraflı tutulum gerçekleşir.
(Doğru / Yanlış)
4. Kırık Hematomunun, dış ortamla temasına yol açan kırıklar Kapalı kırıklardır.
(Doğru / Yanlış)
5. Kemik, eklem anatomik bütünlüğünün bozulması Kırık olarak adlandırılır.
(Doğru / Yanlış)